

croix resumeerde het geziene, vond essence van dingen, die hij vroeger had beleefd, was onafhankelijk van de nabijheid der realiteit en kon het geziene bij het scheppen van hogere realiteiten aanwenden. De kunst, die van de op het eerste gezicht aanvaardde voorstellingen der werkelijkheid uitgaat en in vervoering over hun schoonheid ze verheerlijkt, zij bereikt nooit het daimonische eener langs actieven weg ontstane schepping van Delacroix, die uitgaat van een innerlijk voorstellingscomplex, en wiens cosmisch-geziene werken eer karakteruitingen zijn. Beide wegen leiden tot de hoogten der kunst en zij kruisen el-
 kander dikwijls; het wordt soms moeilijk ze te onderscheiden. Secuurder schijnt de eene, die onmiddellijk van de natuur uitgaat en de passieve te noemen is. Maar wat is ons de natuur, wanneer wij haar in het kunstwerk niet zien overwonnen of te boven gekomen. Wij moeten haar

kunnen vergeten, om haar niet te moeten ontberen, wat voor den kunstenaar omgekeerd echter waar is. Weliswaar komt dus het ideële in uiterlijken vorm tot verschijning, echter op eene wijze waarop die uiterlijke vorm-zelve ten duidelijkste aantoont, dat hij slechts het uiterlijk van een innerlijk voor zich-zelf zijnd subject is. Bovenal zag Cézanne in Delacroix de geestesstrekking tot een onmetelijk doel. Hij zocht nog de natuurlijkheid toen hij zich reeds lang tot Delacroix bekeerd had. Misschien heeft alleen diens romantische kleur hem bekoord. Hij apprecieerde Delacroix' kleurgevoeligheid meer dan

Manets praecisie. Manet óndervond de kleur, Delacroix daarentegen vond z'n kleuren uit, zijn palet is een eindig begrip van het oneindige. Ontroerender dan het toch ook schoone werk van Manet, is deze verre verwijdering van de realiteit en de realiteit in deze verbeeldingen, dit scheppen eener levensstijl, waarvoor hijzelf de verzinnende beeldende figuur is.

Zijn barock was slechts een aanleiding tot het schilderen, een uiterlijkheid, een onbewust voorwendsel om zich hoog te heffen in den vaart, die hem boven de aarde zou verheffen. Met onbegrensdheden te werken,

was Cézannes bekentenis tot Delacroix, alleen om tot de zuiverste abstractie te kunnen reiken. Men bemerkt nauwelijks nog structuur in den stroomenden en golvenden schildertrant van Cézanne.

Zoo ver verwijderde Cézanne zich van zijn naaste omgeving. Toch duurde het

LANDSCHAP (MUSÉE DU LUXEMBOURG).

jaren, eer hij zoover was. In z'n jeugd schilderde hij een heele reeks zwaar-geëmpateerde werken, die bijna uitsluitend met het paletmes zijn gedaan. Deze periode heeft niet lang geduurd, maar is Cézanne bijzonder nuttig geweest. Zij liet hem aan de vlakschildering vasthouden, ook toen z'n techniek atmosferischer werd. Cézanne liet de vorderingen zijner kameraden niet ongebruikt. Ook hij begreep de waarde van het schilderen „en plein air”. In 1873 verhuisde hij naar Auvers-sur-Oise, waar hij z'n vriend Pissarro terugvond, nam zonder meer diens theorieën over en schilderde van nu af aan z'n landschappen